

La Vita è Bella – Amintiri din studenție

De Tiberiu Ezri

Publicat 4 Februarie 2020 în revista Baabel

Povestirea amintirilor mele continuă cu perioada studenției. În timpul Războiului de Șase Zile aveam aproape 16 ani. Eram cu toții entuziasmați de victoria "blitz" a Israelului asupra armatelor arabe. Chiar și la școală, toți vorbeau despre asta, nu numai copiii evrei, din care rămăseseră doar foarte puțini la Marghita. Cam în aceeași perioadă tata m-a convins să renunț la visul de a deveni profesor de istorie și să dau admitere la medicină. Era cam complicat, fiindcă voiam să plec în Israel, dar părinții mei credeau, pe bună dreptate, că nu era momentul potrivit. Tata m-a convins să rămân și să mă pregătesc pentru admitere.

La admitere la medicină în Timișoara, în timp ce așteptam nerăbdător publicarea listei celor admiși, am început să fumez pentru prima oară în viața mea. Noaptea pe la ora 23 s-au publicat rezultatele. Am fost primit la facultatea de medicină! Aveam la mine 50 de lei și eram euforic. Am găsit un restaurant deschis și l-am invitat pe un viitor coleg de facultate (Vasile) să mâncăm și să bem ceva împreună. A doua zi m-am trezit cam buimac și mi-am dat seama după data de pe biletul de tren de întoarcere la Oradea, că mai aveam de petrecut încă trei zile la Timișoara. Nu cunoșteam acolo pe nimeni. Cămin aveam, dar mi-au rămas doar trei lei pe care i-am administrat foarte economicos: mi-am cumpărat trei pungi de biscuiți care costau câte un leu fiecare (pe-atunci leul avea valoare!). Am mâncat o pungă de biscuiți în fiecare zi. De băut aveam apă *quantum satis* din fântânile publice. Sărmanii mei părinți nu știau dacă am trecut sau nu examenele, fiindcă nu aveam bani ca să le trimit o telegramă sau să le telefoniez. În sfârșit, cele trei zile au trecut și am luat trenul spre Oradea,

dar am aflat că trenul de legătură din Oradea spre Marghita s-a anulat. La gara din Oradea am găsit un șofer de camion inimos care tocmai călătorea spre Marghita și m-a luat pe gratis. Era deja întuneric și farurile camionului nu luminau. De câteva ori era să ne ciocnim de un pom sau de o casă, dar șoferul avea dexteritate și de fiecare dată evita în ultimul moment coliziunea, probabil fiindcă era obișnuit să conducă fără lumini. Când am ajuns teafăr la Marghita, era deja dimineața și părinții mei plecaseră la servici. Ușile și geamurile locuinței noastre erau închise. Am reușit să sparg geamul din bucătărie și am dat năvală la frigider ca să-mi satur foamea. Părinții mei mi-au iertat intruziunea; erau fericiți că am fost admis la facultate.

Mi-a rămas întipărită în minte călătoria din 1970 la Timișoara, unde urma să încep primul semestru la facultate. Era după marile inundații din România, care s-au soldat cu morți și pagube materiale enorme. Trenurile mergeau rar și aiurea și erau supra aglomerate. Am ajuns cumva la Oradea, de unde trebuia să iau trenul spre Timișoara. Pe peron erau sute sau poate chiar mii de oameni. Nu se putea intra pe ușile trenului fiindcă oamenii erau agățați de scări. Spre norocul meu, cineva care era în tren și mă cunoștea, mi-a făcut semn să intru prin geam în cabina lor. Pe-atunci eram un tânăr subțirel și n-a fost problemă să intru prin geam. Din nefericire, cabina cunoscutului meu era plină, așa că mi-am găsit un colțisor în picioare, lângă toaletă. Drumul până la Timișoara lua mai multe ore, cu opriri frecvente din cauza daunelor care au rămas de pe urma inundației. Doi oameni stăteau în toaletă. Era o zi călduroasă și nu era nici vorbă pe acele vremuri de aer condiționat... Călătoream în picioare și cu greu puteam să-mi întind ciolanele. Totul ar fi fost tolerabil, până când, din masa de oameni de pe coridor a apărut o doamnă între două vârste, cu fața lividă țipând: "Am nevoie urgentă să merg la veceu"! Ocupanții temporari a toaletei au fost nevoiți să-și părăsească adăpostul. Ușa de la toaletă nu se putea închide. Dacă până atunci mai rămăsese puțin oxigen în vagon, de data asta miasmele erau înecătoare și insuportabile... Dar am ajuns cu bine la Timișoara.

Am studiat medicina la Timișoara, continuând tradiția începută de unchiul meu Iosif, fratele tatălui meu, care a studiat și el medicina acolo. În 1970 am văzut pentru prima oară Timișoara, unde am rămas în următorii șase ani, cu excepția vacanțelor. Timișoara era și a rămas un oraș frumos, cosmopolit, cu puternice influențe occidentale, care păreau și mai evidente pe vremea comunismului. Acolo am început să fumez, de obicei Carpați fără filtru, dar la începutul fiecărei luni, când primeam bursa, mai cumpăram Kent, Papastratos sau chiar Populares cubanez.

La Timișoara am dansat pentru prima oară cu Erzsi la clubul Neptun, pe muzică *live* a formației Phoenix, am cumpărat primele mele discuri cu Beatles și am fost pentru prima oară în viața mea la operă și la concert, mai ales la matineuri, care erau mai ieftine. Am fost la concerte cu Peter Wertheimer, celebrul saxofonist care a murit recent în Israel și cu neuitatul Johnny Răducanu. Locuiam și mâncam la căminul facultății de medicină, mai târziu mâncam uneori și la cantina comunității evreiești. Sărbătorile evreiești le petreceam în mijlocul comunității conduse de iubitul rabin Ernest Neumann. Toleranța față de religia mozaică era remarcabilă în acel mediu de dictatură comunistă care domina România. La comunitatea evreiască am "ciripit" un pic de ebraică cu doamna Rubinger. Și totuși nu înțelegeam nimic (în afară de "*shalom*") din textele cântecelor ebraice sau idiș pe care le cântam de sărbători în corul comunității, învățând textele pe de rost.

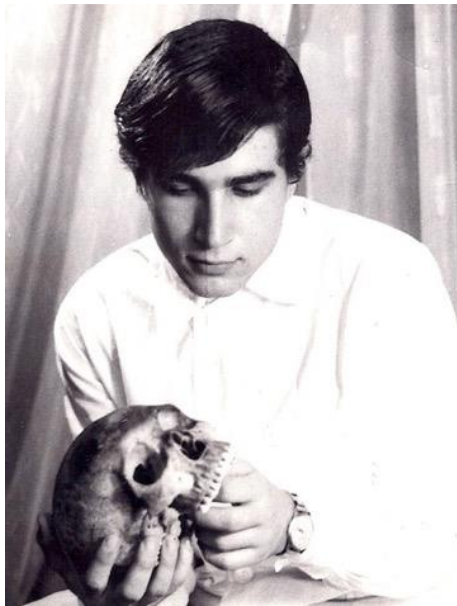
La sesiunile de examene învățam în "sala de studii" a căminului studentesc, care servea și pentru călcat rufe, pentru fiert o supă, o cafea sau un ceai și ca loc de bărfă. Din păcate am rămas în legătura numai cu doi colegi de facultate, Luciana Panaitescu, un om minunat, care trăiește în Timișoara și Vera Coreanu Fried, care trăiește în Israel.

În 2006 ne-am întrunit mai mulți colegi la Timișoara ca să sărbătorim 30 de ani de la absolvirea facultății. Cu toții eram schimbați și cu greu ne-am recunoscut unul pe celălalt. Nu purtam ecusoane cu numele, așa că mă apuca râsul când cineva care mi se părea necunoscut se repezea la mine îmbrățișându-mă. La care eu răspundeam în mod automat: "Ce bine-mi pare să te revăd!".

Îmi amintesc cu plăcere de mulți profesori, adevărați erudiți, sau de alții care erau hazlii, cu sau fără intenție. La facultate am învățat engleza în mod electiv. Mulți colegi nu luau în serios cursurile doamnei profesoare Galina Semionovna. La examene, un student care nu asistasese la niciun curs de engleză, a fost întrebat de către profesoară: "Do you speak English?" "Cam să nu" adică "cum să nu", a răspuns studentul. Răspunsul a lăsat-o pe doamna Galina perplexă și i-a dat o notă de trecere.

Profesorul de anatomie, dl. Victor Dimulescu, era un om sever, dar bine pregătit profesional și un pedagog excelent. Avea câteva chichițe pe care trebuia să le știi la examene. De exemplu, Dimulescu întreba de multe ori care este organul pe care el însuși l-a denumit "Il libero" (termenul italian pentru ultimul jucător de fotbal din apărare care-i "mătura" pe toți adversarii care se apropiau de poartă). Am învățat înainte de examen că profesorul se referea la peritoneu, membrana care acoperă toate organele

interne ale abdomenului și le apără de infecții. Tot Dimulescu avea o altă întrebare cheie: Care sunt cele trei oase care se termină cu "ela"? Răspunsul era "Patela, Fabela, Glabela". La examenul de anatomie, testul cel mai înfricoșător era atunci când Dimulescu arunca în sus un oscior de la mână sau de la picior și pe care trebuia să-l identifice din zbor. Fiindcă Dimulescu era atât de chițibușar și pretențios la examene, studenții au inventat formule mnemotehnice pentru unele detalii anatomice care erau greu de memorizat. De exemplu, straturile scrotului erau memorizate astfel: "Păi De Ce Mă F... Victore" (Dimulescu), adică: Piele, Dartos, Celulosa, Medulara, Fascia și Vaginala.

1971. Anul doi la medicină – la o lecție de anatomie

Dna Dr. Florica Rottenberg, soția profesorului de anatomie Rottenberg, ne dădea nota maximă la biofizică numai dacă știam fraza magică: "Vechimea unui obiect se stabilește cu ajutorul carbonului radioactiv". Profesorul Șofletea era un calibru național în domeniul neurologiei. Cursurile sale începeau de obicei cu o întrebare de logică și acest lucru ne stimula să gândim în mod logic. Adoram cursurile lui. Însă cel mai mult mi-au plăcut fiziologia și semiologia.

Examenul de stat l-am luat cu un studiu de fiziologie, sub îndrumarea profesorului Mârza. Semiologie am învățat cu dna profesor Zosin. Bătăile inimii, cele fiziologice și cele patologice (sufluri) le-am învățat după magnetofon și nu le-am uitat nici astăzi. Mulți dintre medicii de astăzi nu mai folosesc stetoscopul, în cel mai bun caz trimit bolnavul direct la ecocardiografie. Cu dna Zosin am asistat odată la o scenă hazlie. La patul unui bolnav, doamna profesor a vrut să ne prezinte un suflu cardiac rar. A pus stetoscopul pe pieptul bolnavului spunându-ne: "Iată, acilea se aude

sufiul”, însă asistentul ei care era de față a remarcat cu voce tare: “Dnă profesor, nu ați pus stetoscopul în urechi!”.

Dr. Radivoievici era un excelent cardiolog și o “pâine caldă” de om. Pe-atunci am început să sufăr de astm. Când i-am cerut părerea, mi-a răspuns că ceea ce m-ar putea ajuta este clima caldă din Israel...

Am avut și câțiva profesori evrei. Profesorul de microbiologie și parazitologie, dl. Elias a emigrat și s-a stins din viață în Israel. Dl. Dr. Kardoș, conferențiar la patofiziologie, îmi zâmbea mereu. Nici până astăzi nu sunt sigur de ce îmi zâmbea, fiindcă eram evreu, sau fiindcă eram un bărbat tânăr...

Autoritățile comuniste aveau grijă de noi studenții. Nu numai că ne scoteau pe străzi să aplaudăm când tovarășul vizita Timișoara, dar din când în când ne scoteau și la muncă “voluntară”, la culesul porumbului, sau pe șantierul noului spital județean.

La muncă voluntară, la construcția noului spitalul județean. (Eu apar în mijlocul fotografiei cu o țigară în gură.)

Nu cred că statul român a avut de câștigat de pe urma muncii voluntare, care se făcea doar formal. În schimb pentru mine, munca de pe șantier a avut repercursiuni. Am călcat pe un cui ruginit, am primit anti-tetanus cu o seringă “re-sterilizată” și după câteva săptămâni am fost diagnosticat cu hepatită B și internat la spitalul de boli contagioase Victor Babeș din Timișoara. După ce mi-a revenit pofta de mâncare, soția mea Elisabeta (Erzsi), care pe atunci îmi era doar prietenă, îmi aducea zilnic supă de pui și o carte din istoria Holocaustului. Zilnic terminam de citit o carte. Mă

plimbam prin grădinile splendide ale clinicii Babeș și mă întâlneam cu "vecinii" tuberculoși. Discutau tot timpul despre femei – "*vir pilosus, aut libidinosus, aut tuberculosus*" – "bărbat păros, libidinos și tuberculos" (citată din cursurile ținute de Dl. Bușilă, profesorul la boli contagioase).

În primii ani de facultate am avut la examene note bune, dar nu foarte bune. În anul cinci însă, totul s-a schimbat! M-am căsătorit în sinagoga Fabric cu iubita mea Elisabeta. Ea mi-a dat tone de motivație. La următoarele examene, inclusiv la examenul de stat, am luat numai nota zece! Iată ce poate realiza echilibrul hormonal...

Căsătoria mea cu Elisabeta Feldman în 1975 la sinagoga Fabric din Timișoara, cu rabinul Ernest Neumann

Se spune că normele de comportament elementare le primești în "cei șapte ani de-acasă". La fel, baza cunoștințelor unui medic începător se pune la facultate. Studenția a fost poate cel mai frumos și mai trepidant capitol din viața mea.

În ciuda notelor mari, inclusiv la examenul de stat, locurile de muncă în Ardeal și în Banat s-au terminat repede, așa că am fost repartizat ca medic de circumscripție la Cândești. Unde este Cândeștiul și ce peripeții am avut acolo veți afla în continuare.